KOFETKE.

Iskanje, ki razume pomen in natančne identifikatorje

Kdaj naj semantično iskanje odstopi mesto dobesednemu ujemanju?

ISKANJE IN IDENTIFIKATORJI

Mešana zasnova priklica za imena, kode, datume in običajen jezik.

BRALNA IZDAJA

september 2026
Lokalna izdaja · september 2026

Viri preverjeni 23. septembra 2026.

Iskalno polje ne sme delovati po enem samem pravilu. Kdor vpiše »pogodba o glasni toplotni črpalki«, išče razlago. Kdor vpiše **CN-2026-04-017**, praviloma išče točno določen zapis. Če sistem oba zahtevka obravnava enako, lahko vrne nekaj sorodnega, čeprav uporabnik potrebuje prav tisto stvar.

To je za majhno podjetje enako pomembno kot za velik arhiv. Servisno podjetje lahko išče račun s številko dobavitelja **S-882**, mapo projekta **LIPA-14**, sestanek z dne **2026-04-03** ali zapis o hrupu kompresorja. Zadnji zahtevek dopušča jezik in kontekst. Prvi trije so identifikatorji. Dober iskalni sistem razliko prepozna, preden začne razvrščati rezultate.

To poglavje opisuje mešano zasnovo priklica. Priklic pomeni izbiro kandidatnih zapisov iz zbirke. Zasnova uporablja dobesedno ujemanje za vrednosti, ki morajo ostati stabilne, ter jezikovne ali semantične postopke za vprašanja v običajnem jeziku. Visok rezultat podobnosti ni dokaz istovetnosti. Izvirna datoteka in kazalo ostajata ločena: kazalo pomaga zapis najti, vendar ni sam zapis.

Dve vrsti bližine

Dobesedno ujemanje preverja, ali shranjeni znaki ustrezajo pravilu. To je lahko popolna enakost po dokumentirani normalizaciji, datumski razpon, predpona ali primerjava strukturiranih polj. Če je zahtevek **CN-2026-04-017**, mora prvi preizkus preveriti, ali se ohranjeni identifikator ujema s to

vrednostjo. Če podjetje dovoljuje neškodljive oblikovne različice, lahko primerja tudi normalizirano obliko **cn202604017**. To je še vedno dobesedno pravilo, ne ugibanje o pomenu.

Jezikovno iskanje deluje drugače. PostgreSQL opisuje polnotekstovno iskanje kot iskanje dokumentov v naravnem jeziku in njihovo razvrščanje po relevantnosti; podobnost je odvisna od uporabe.[1] Njegov postopek žetone pretvori v normalizirane lekseme, zato lahko najde različne oblike besede pod eno obliko za kazalo.[2] To pomaga pri sorodnih besednih oblikah v podprti jezikovni nastavitvi. Ni pa varen način za kodo računa, številko zadeve ali bančni sklic.

Semantično iskanje navadno doda drugo predstavitev: model besedilo pretvori v števila, pogosto imenovana vektorji, sistem pa poišče bližnje vektorje. pgvector dokumentira natančno in približno iskanje najbližjih sosedov.[5] Bližina pomeni oddaljenost po izbrani matematični meri. Ne pomeni, da se dokumenta nanašata na isto stranko, pogodbo ali plačilo. Odstavek o glasni toplotni črpalki je lahko blizu odstavku o hrupnem kompresorju. To je uporaben namig, ne potrditev identifikatorja.

Med njima je analizirano ključno iskanje. Elasticsearch navaja, da poizvedba **match** pred iskanjem analizira podano besedilo, zato lahko išče analizirane žetone namesto natančnega izraza.[3] Dokumentacija za **term** opozarja, naj te poizvedbe ne uporabljamo za besedilna polja, ker analiza spremeni vrednosti besedila; **term** sam išče le natančno podani izraz.[4] Podrobnosti se razlikujejo, nauk pa ostaja: pred izbiro poizvedbe določite, ali je polje proza, identifikator, datum, znesek ali nadzorovana kategorija.

Polja nosijo odločitev

Ne stlačite vsega v eno nerazločeno besedilno polje. Skromen zapis lahko vsebuje prozo za iskanje in zanesljiva polja:

Polje	
ID zapisa	
Primer	`DOC-2026-041`
Pravilo iskanja	natančno, normalizirano po velikosti črk
Namen	stabilen priklic in sled
zgoščena vrednost izvorne datoteke	
Primer	`sha256:…`
Pravilo iskanja	samo natančno
Namen	razloči točne bajte
koda stranke	
Primer	`LIPA-14`
Pravilo iskanja	natančno in dokumentirana oblikovna različica
Namen	poveže zapise brez ugibanja po imenu
datum dokumenta	
Primer	`2026-04-03`
Pravilo iskanja	strukturirani datum oziroma razpon
Namen	zanesljiv odgovor na datum

znesek/valuta

Primer	**146.40 EUR**
Pravilo iskanja	številčna primerjava
Namen	podpre izrecne kontrole

naslov in telo

Primer	»Servisno poročilo: hrup kompresorja«
Pravilo iskanja	polno besedilo in semantični kandidati
Namen	podpre običajen jezik

stanje

Primer	**needs_review**
Pravilo iskanja	nadzorovana natančna vrednost
Namen	proza ne postane stanje delovnega toka

Meja je praktična. Človeku berljivo ime dobavitelja je lahko podvojeno, okrajšano ali napačno zapisano. Kodo dobavitelja lahko preverimo natančno, če jo organizacija res dodeljuje in ohranja. Datum v prozi je lahko dvoumen; razčlenjeno datumsko polje naj ob sebi ohrani izvirno besedilo in negotovost pretvorbe. Če OCR iz enega dokumenta prebere **S-882**, iz drugega pa **S-882?**, sistem šibkejšega branja ne sme potiho povzdigniti v dejstvo.

Normalizacija potrebuje zapisano pravilo. Pretvorba v velike črke, odstranitev presledkov in zamenjava nedeljivega vezaja z navadnim so lahko sprejemljivi pri notranjem iskanju kode. Odstranitev vseh ločil morda ni: **A-10** in **A10** sta lahko različna. Ohranite **identifier_original** in **identifier_normalized**, zapišite

različico normalizatorja ter v rezultatih pokažite izvirno vrednost. Normalizirano ujemanje je pripomoček za priklic, ne dovoljenje za prepis izvirnika.

Izmišljen primer servisnega podjetja

Naslednji primer je izmišljen. North Window Services ima 1.840 odobrenih zapisov: delovne naloge, račune dobaviteljev, podpisane primopredajne zapise in poročila o vzdrževanju. Zaposleni ponavljajo štiri zahtevke:

- »aprilski obisk, ko je toplotna črpalka ropotala«;
- **WO-2026-0441**;
- dokumente za kodo stranke **LIPA-14** iz aprila 2026; in
- »poročilo, v katerem piše, da tehnik ni mogel v strojnico«.

Semantično kazalo je razumno za prvi in četrti zahtevek. Za drugega je krhko. V preskusni zbirki se **WO-2026-0441** pojavi v delovnem nalogu, imenu priponke in sporočilu »ne **WO-2026-0441**; uporabi **WO-2026-0414**«. Sistem podobnosti lahko vse tri visoko razvrsti, ker se znakovni vzorci in okoliško besedilo prekrivajo. Dobesedni filter izbere polje z enako shranjeno vrednostjo, sorodne omembe pa pokaže ločeno.

Pri tretjem zahtevku pogoje presekajte. Najprej filtrirajte **customer_code = LIPA-14**. Nato filtrirajte **document_date** od **2026-04-01** do **2026-04-30** po navedeni vključujoči konvenciji. Šele potem razvrstite preostale naslove in telesa, če uporabnik postavi še besedno vprašanje. Tako razvrščanje ne odloča o dejstvu, na katero strukturirana polja že odgovorijo.

```
zahtevek
  |
  +-- identifikator/datum/znesek navzoč? -- da --> dobesedni
filter
  |                                                  |
  |                                                  v
  |                                        neobvezno
razvrščanje proze
  |
  ne --> kandidati polnega besedila in semantike
                |
                v
          pokaži vir, polja in negotovost
```

Odločitev je lahko preprost razvrščevalnik ali izrecna izbira v vmesniku, vendar mora biti pregledna. Stran lahko pokaže »zaznana koda: natančno iskanje po polju« in omogoči »išči tudi omembe«. Širok nadomestni poskus tako ni skrit za navidezno natančnim rezultatom.

Kdaj pomagajo semantični rezultati

Semantično iskanje je smiselno, kadar se besedišče spreminja. Stranka lahko »odtok kondenzata« imenuje »majhna cev pod napravo«, tehnik pa napiše »zamašen odvod kondenzata«. Natančne ključne besede povezavo lahko zgrešijo. Seznam semantičnih kandidatov lahko najde tehnikovo poročilo, človek pa nato pregleda datum, kodo stranke, izvorno datoteko in okoliški odlomek.

Pomaga lahko pri različnih jezikih, okrajšavah in kratkih povzetkih. Rezultat pa je lahko blizu zaradi skupne teme, predloge ali pogostega rutinskega odstavka. Kratek zapis ima morda premalo besedila. Model lahko en jezik obvlada bolje kot drugega. Približna vektorska kazala lahko žrtvujejo del priklica za hitrost; pgvector opozarja, da se lahko po dodajanju približnega kazala pokažejo drugačni rezultati.[5] Semantični rezultat je signal za razvrščanje, ne dokaz, da je bil najden točen zapis.

Enaka zadržanost velja za polnotekstovni rezultat. PostgreSQL navaja, da lahko razredi žetonov vključujejo števila, besede in e-poštne naslove ter jih je mogoče različno obdelati.[1] To ne določa, kako naj podjetje obravnava svoje kode. Preizkusite dejanske kode in oblikovne različice. Zasnova iskanja je krajevni dogovor, ne seznam funkcij ponudnika.

Primer napake: prepričljiv napačen odgovor

V izmišljenem podjetju vodja išče **CN-2026-04-017**, številko podpisane spremembe. Stran najprej vrne **CN-2026-04-071**, ker povzetek omenja istega dobavitelja, datumski razpon in »spremembo prezračevanja«. Videti je prepričljivo. Je napačno.

Popravek ima tri dele. Številko spremembe shranite v samostojno polje. Zaznan identifikator usmerite v natančno iskanje po polju, ki ob odsotnosti enake vrednosti vrne nič rezultatov. Šele nato ponudite ločen, jasno označen razdelek »sorodne omembe«. Če je natančno iskanje prazno, semantično sorodnega zapisa ne zamenjajte za glavno kartico. Pošten prazen rezultat je uporabnejši od napačne gotovosti.

Tudi datume in zneske obravnavajte strogo. **03/04/2026** ima lahko različna pomena. Ohranite izvirni niz in datum ISO le, kadar poznate pravilo razčlenjevanja. »Približno 150 evrov« je proza; **146.40 EUR** je količina z valuto. Prvi zahtevek lahko razvrščа opise, drugo pravilo usklajevanja pa potrebuje določeno toleranco, obravnavo valute in izvorno polje.

Majhno vrednotenje pred uvedbo

Naredite preskusno zbirko iz odobrenih neobčutljivih primerov ali iz namenoma izmišljenih zapisov. Zahtevke razdelite po namenu:

Razred zahtevka	Primer poizvedbe	Preverjanje pravilnosti
natančni identifikator	**WO-2026-0441**	prvi rezultat ima enak shranjeni ID
različica identifikatorja	**wo 2026 0441**	pravilo normalizacije je razkrito in pravilno
datumski razpon	aprilski zapisi za **LIPA-14**	vsak rezultat prestane oba filtra
običajen jezik	»ropotajoča toplotna črpalka«	pregledovalec najde nameravani vir
dvoumnost	**CN-2026-04-017** brez shranjenega ujemanja	vmesnik sporoči, da točnega zapisa ni

Pri vsakem preskusu zapišite poizvedbo, izbrani način, filtre, ID-je kandidatov, različico vira in odločitev pregledovalca. Uspeh natančnih identifikatorjev štejte ločeno od uporabnosti semantičnih kandidatov. En privlačen odstotek natančnosti lahko skriva razliko, ki jo mora sistem varovati.

Sprejemno pravilo je preprosto: vsak preskus natančnega identifikatorja vrne zapis z enako shranjeno vrednostjo ali pove, da takega točnega zapisa ni. Vsak semantični preskus pokaže vir in dovoljuje zavrnitev pregledovalca. Zbirko ponovno izvedite po spremembi OCR, normalizacije, vektorjev, nastavitev kazala ali pravil dostopa.

Meje dostopa in dokazov

Dostop filtrirajte pred razvrščanjem. Zaposleni, ki sme videti naslove projektov, ne sme dobiti semantično najdenega odlomka iz omejenega računa. Enak filter uporabite za dobesedne, ključne in vektorske kandidate. Dnevniki naj bodo skopi: vrsta poizvedbe, dovoljena zbirka, izbrani ID zapisa in čas lahko zadoščajo; surove občutljive poizvedbe in odlomki ustvarijo nov arhiv za varovanje.

Z odgovorom vrnite dokaz. Kartica rezultata naj pokaže ID zapisa, izvirno ime datoteke ali stabilno povezavo do vira, relevantna polja, datum izločitve in kratek odlomek, kadar je ujemanje povzročila proza. Povedati mora, ali je bilo ujemanje natančno, normalizirano, polnotekstovno ali semantično. Človek vidi, zakaj se je rezultat pojavil, in lahko pred ukrepanjem odpre vir.

Iskanje po pomenu razširi pot do relevantnega gradiva. Dobesedno ujemanje varuje vrednosti, pri katerih je identiteta pomembna. Oboje sodi v isti sistem, vendar rezultat podobnosti nikoli ne sme posnemati natančnega identifikatorja.

Uporaben vmesnik razliko pokaže tudi po končanem iskanju. Sorodnega rezultata ne olepša z oznako, ki je videti kot ID, ne združi dveh virov zaradi podobnih povzetkov in ne skrije neuspešnega natančnega iskanja. Uporabnik mora lahko ponoviti dobesedni preizkus in odpreti osnovni dokument.

Viri

Številke virov veljajo za ta vodnik. Povezave vodijo do izvirnih dokumentov. Pred uporabo preverite besedilo, pogoje uporabe in razpoložljivost storitev.

[1] **PostgreSQL 18 Documentation: 12.1. Introduction**
https://www.postgresql.org/docs/current/textsearch-intro.html

[2] **PostgreSQL 18 Documentation: 12.3. Controlling Text Search**
https://www.postgresql.org/docs/current/textsearch-controls.html

[3] **Elasticsearch reference: Match query**
https://www.elastic.co/docs/reference/query-languages/query-dsl/query-dsl-match-query

[4] **Elasticsearch reference: Term query**
https://www.elastic.co/docs/reference/query-languages/query-dsl/query-dsl-term-query

[5] **pgvector: Open-source vector similarity search for Postgres**
https://github.com/pgvector/pgvector